

Martin Ishøys prædiken 2. søndag i advent

Taler
Martin Ishøy
Præst

Dato
6. december 2015

Sted
Sankt Jørgensbjerg Kirke

Omstændigheder
Prædikentekst
Matthæusevangeliet kapitel 25, vers 1-13

1

Klimaforandringernes tåbelige brudepriger

Vi er i adventstiden, forberedelsestiden til julen, en tid som mange af os holder
5 meget af. Men hvordan er det vi forbereder os? Hvordan er det vi gør os parate
til jul? Skruer vi op for forbruget og indtaget af tomme kalorier af enhver slags
eller bereder vi sindet til ydmyghed og modtagelse af sandheden, der blev født i
dybeste fattigdom julenat? Traditionelt er adventstiden jo en fastetid, et tid for
afkald og selvbesindelse, så den kommende juleglæde kunne få det rigtige fokus
10 og den rigtige kvalitet.

Dagens tekst er en central adventstekst. Formålet med denne tekst om de 10
brudepiger er præcis selvbesindelse og forberedelse; det centrale perspektiv er
indiskutabelt den rette forberedelse til brudgommen, sandheden, som skal
15 komme. Men som i al kristen forståelse kan det perspektiv ikke stå alene. Derfor
hører der et andet perspektiv med, og det er selve bryllupsfesten, og hvad den
betyder. Hvis man ikke tager det sidste perspektiv med, det som repræsenterer
det befriende budskab (også kaldet evangeliet), er det en meget ubehagelig tekst
på flere måder. Den kan opfattes som en ubarmhjertig fabel, der fortæller, at
20 ”den kloge narrer den mindre kloge”, og så er de 5 stakkels tåbelige piger bare
fortabt. Eller det kan opfattes som en højst ubarmhjertig forkyndelse af, at
fortabelsen truer alle, der ikke tager sig sammen og forbereder sig på Herrens
komme.

25 Herfra forkyndes der ikke mod teksten, men jeg insisterer på, at teksten har
mere end det ene perspektiv. Men før det slipper vi ikke for hovedperspektivet
om forberedelse og rettidig omhu. For den parathed, som kræves af os, er

paratheden til at videregive denne verden til vore efterkommere i en tilstand
30 som er tættere på Gud, end da vi overtog den – ikke en tilstand, som er længere
væk, udpint og maltrakteret. Men det er bare det, vores civilisation har gjort ved
den. Vores civilisation har misligholdt den verden og den klode, som vi skylder
Gud at videregive til vore efterkommere i en bedre ikke en ringere tilstand. Det
er derfor alverdens politikere lige nu er samlede i Paris til det klimatopmøde,
35 som er absolut sidste chance for at undgå helt uoverskuelige klimaforandringer i
fremtiden – fremtiden som allerede er begyndt, og som varer rigtig meget
længere end 2050. Det er om 35 år. For 35 år siden var jeg næsten færdig med
gymnasiet. Det er ikke ret lang tid. Men der kommer også et 2060 og et 2100,
hvor vore efterkommere stadigvæk vil kunne huske os.

40

Hvad vil de tænke om os? Hvad vil de tænke hvis byer som Amsterdam og store
dele af lande som Bangladesh og Indien simpelthen er oversvømmede på det
tidspunkt? – fordi vi ikke rigtig nedbragte CO2 udledningen? Og hele Ø
nationer i Stillehavet vil være væk for længst. Hvor skal de mennesker flygte
45 hen? I 2050 mener besindige, konservative forskere, at der måske vil være 200
mio. klimaflygtninge. Mindre forsigtige forskere mener mange flere. Hvor
mange vil der være i år 2100? Det er om 85 år. De mennesker, der fødes i dag, vil
opleve flygtningestrømme, i forhold til hvilke de vi oplever i dag er
pebernødder. pga. klimaforandringer.

50

Og hvad gør vi? Vi skærer ned på indsatsen. Vi bortforklarer alvoren og
kendsgerningerne, fordi de er ubehagelige. Men man kan ikke kregle med
klimaet. Det ansvarsforflygtigende fedtspil som foregår rundt om den varme
grød, preller fuldstændig af på klimaet. Så længe vi ikke nedbringer udslippet af
55 drivhusgasser betragteligt, vil klimaforandringerne kun blive værre og værre.
Men vi vil hellere lade andre bære omkostningerne af vores livstil både
økonomisk og fysisk.

Som pave Frans bemærker i sin klimaudmelding: ”Her ser vi, at skaderne på
60 miljøet er nært forbundet med den menneskelige og etiske fordærvelse. Mange
mennesker vil nægte, at de gør noget forkert, fordi adspredelser konstant sløver
bevidstheden om, hvor begrænset og endelig vor verden er. Som følge deraf, er
”alt som er skrøbeligt, såsom miljøet, forsvarsløst overfor guddommeliggjorte
markeds kræfter, som er eneherkende””, (p. 43).

65

Epistlen som jeg læste før i gudstjenesten, siger det usædvanligt klart. Der er et

70 begær efter rigdom og magelighed, som ikke tøjles, og derfor ødelægger verden og dræber den retfærdige. Det er jo det vi nu ser med klimaforandringerne, som ikke begrænses, fordi pengene har magten. Eksempel: Fossile brændsler, kun, olie og gas, er big business og samtidig selve det materiale, som forårsager klimaforandringerne. Af G20 landene + lidt flere modtager den fossile industri 490 mia. dollars i statsstøtte. Vedvarende energi, som er den livsnødvendige erstatning for fossilerne, modtager kun 135 mia. dollars. Det skriger til himlen – 75 for at bruge epistlens udtryk.

80 Målt mod dagens tekst er budskabet, at vi skal gøre op med denne misforvaltning af den klode og den verden, som vi har fået betroet af Gud. Vi skal ikke være tåbelige, selvbedragende brudepiger, der ikke tænker ud over vores egen næsetip, og ikke gør os klart, hvilke klimakatastrofer fremtiden vil byde på, med mindre vi påtager os et samfundsansvar og sørger for at vi samlet går i en anden retning end hidtil. Vi er det næste hold brudepiger, der skal testes.

85 Så forleden dag holdt tidligere konservativ miljøminister, klima- og energiminister, EU-kommissær og nu leder af tænketanken Concito, Connie Hedegaard en tale i anledning af topmødet, hvor hun sagde, at det var lidt ligesom den danske film ”Festen”: der er to taler: Én om hvor slemt og uanstændigt det går med klimaet, og én om det gode, som faktisk kan gøres. Det er to perspektiver på samme sag. Sådan også her: For Gud indkalder os virkelig 90 til en fest.

95 Når lignelsen om de ti brudepiger peger på fortabelsen som konsekvens af laissez faire, af at lade tingene stå til uden at se fremtiden i øjnene, er det fordi lignelsen er et spejl, ikke af Guds rige, men af sandheden om denne verden. Her følger virkning årsag, præcis som naturvidenskaben siger. I Guds rige derimod hersker 100 kærlighedens lov, den lov som overskrider enhver rimelighed i retning af barmhjertighed. Den fest, som kan blive et mareridt, foregår her på jorden. Til den evige fest hos Gud lukker Han alle ind, eller bedre udtrykt; Han samler os op fra vores udbrændte ler og løfter os ind i sit rige.

105 Det er jo den dobbelthed af jordisk og guddommeligt, som er så vigtig ikke at fornægte, men heller ikke få galt i halsen. I en jordisk målestok er der ingen af os, der har noget at bryste os af, og hvis vi lejlighedsvis har en lille smule, er det småting i forhold til (konkret klima-) udfordringernes gigantiske målestok. I Guds målestok derimod er sejren allerede hjemme – hvor paradoksalt og

ubegribeligt det også er for os: Gud er uendelig meget større end klimaforandringerne, og han har allerede overundet dem. Det har vi bare ikke tro nok til at forstå.

110

Men hvis vi lejlighedsvis i korte øjeblikke faktisk tror det, så bliver vi også overvældet af den guddommelige og ubegribeligt store kærlighed: at Gud gør dette for en jord, hvis civilisation på ingen måde har gjort sig fortjent til det. Hvor momentant og forbigående det end er, bliver vi i det øjeblik, i troens
115 øjeblik, fyldt af Guds kærlighed, som virkelig bærer os og iværksætter os for det gode. Når Guds kærlighed virker i os, og det gør den, når vi tror den, begynder vi at tage skridt i den rigtige retning: privatøkonomisk, politisk, kulturelt, socialt, lægger vores vaner om til bæredygtighed, finder lyst, glæde, stolthed, livsopbyggelse i det, der ikke kan erstattes penge, men kun modtages i uendelig
120 taknemmelighed mod vores skaber: ånden i samtalen med andre mennesker, ånden i musikken, i billedkunsten, i ordkunsten, i naturen, ånden i det stofskifte, som netop nu er naturens mest fremherskende livsytring, livfuldheden i dyrenes adfærd, som altid har fyldt mennesker med fascination. Når vi tror Guds kærlighed, fylder den os og ændrer vores prioriteter, så Guds
125 billede afklares i os, og vi virkelig vokser som Guds børn. Den helt store livskunst er ikke at falde tilbage i den gamle tåbelighed. Gud ønsker inderligt at samle os op, når vi falder.

Guds store bryllupsfest kan ses i to perspektiver: ud fra vores elendighed, hvor
130 lyset der trænger ud gennem vinduerne, er en uopnåelig herlighed, som ikke tjener til andet end at afsløre vores tåbelige svigt og magtesløshed, fordi vi ikke kan komme ind af egen kraft. Eller festen kan ses i Guds perspektiv, i det befriende budskabs perspektiv, hvor lyset fra vinduerne fylder os med kraft og mod og lyst til at virkeliggøre vores opdrag som Guds børn og forvaltere af
135 denne klode, fordi i hjerterne ved, at vi er på vej ind. Vi kan faktisk gøre noget; hver især og på mange forskellige planer.

Advent er lige præcis beredelsestiden, tiden til at lade os fylde af det oplivende og afklarende lys fra Guds store fest, som kommer. Lad os tage begge dele til os:
140 både spotlyset på svigt og ansvarsforflygtigelse og lysenergien til et bæredygtigt og håbefuldt liv i fremtiden.

Amen

Kirkebøn

Herre vor Gud, skaberværkets Herre.

150

Tak for livet og tak for din jord.

Tak for vore medmennesker og for naturen her på kloden.

155

Må vi med kristendommen i vores hjerter lære at leve,

så vi ikke ødelægger alt omkring os for egen vindings skyld.

Vi ser, at ændringer i klimaet bliver større dag for dag.

160

Her i vores land oplever vi forandringer i vejret med kraftige regnskyl, kloakker, der løber over, og stigende vandstande. Vi oplever planteliv, der forsvinder, og forandret dyreadfærd.

165

På Grønland smelter indlandsisen, i Afrika hærger tørken.

Havet stiger og oversvømmer øer i Stillehavet.

170

Og stadig kraftigere storme ødelægger høsten for fattige bønder i Mellemerika.

Overalt i verden ændres kulturer, og mennesker på udsatte steder må flygte, fordi klimaet ændrer sig.

175

Vi oplever, at der i grådighedens navn gøres vold imod jorden, havet og luften.

Alt det underfulde, som du har givet os.

180

Din jord, Gud, er en gave, og jorden er så underfuld, at vi mennesker, som dine forvaltere, må dele den med hinanden og med vore efterkommere.

Derfor beder vi dig gøre os lydøre. Lær os at lytte til din Søn, der utrætteligt gør os opmærksom på ansvaret for vor næste.

185

Og lad din Helligånd oplyse alle de eksperter og politikere fra nær og fjern, der i disse dage er samlet til klimaforhandlinger i Paris.

190

Vi beder for Dronningen og det kongelige hus og for alle, der har magt i vores land og ude i verden.

Vi beder for din kirke i Roskilde og for alle os, der er samlet her i Sct. Jørgensbjerg.

195

Vi beder dig: giv os alle din nåde, din fred og din velsignelse. Amen!

Kilde

www.gronkirke.dk/ressourcer

200

Kildetype

Dokumentation på online medie

Tags

2. søndag i advent, Anden tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet

205

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/martin-ishoys-praediken-2-sondag-i-advent-2015>

210

215

220